

GIÁ BÁN

BỘNH PHÁP	NGUỒN QUỐC
Mỗi năm 600	1.50
Sáu tháng 3.00	2.50
Ba tháng 1.50	1.50

Đưa báo phải trả tiền trước.
Tạo và mua đặt gửi cho M.
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN - Ai đang
quảng cáo, việc riêng, chi thường
ngại trước.

TIẾNG-DÂN

CHỦ-NHÂN-NHÀ-CHUYÊN
HUYỀN-THỨC-KHANG
Quản lý
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÂN
Số 123, đường Đông-Sơn, Phố
Giấy này mỗi số 50 C
Quỹ - thạp: TIẾNG-DÂN 500

Kẻ trương-phu
không khi nào
làm việc âm
muội.

CHỮ KÝ QUAN-HỆ THỀ NÀO?

Chữ ký tên nó quen thường
làm sao! quen thường cho đến
mấy câu bẻ 9, 10 tuổi, vừa viết
tập tễ mấy chữ cái quốc ngữ
cũng viết chữ ký tên trước.

Chữ ký tên không có ý nghĩa
gì khác biệt là phẩm thơ từ
hay là kẻ khoan điều ước gì
giả mà người nào đã thò tay ký
vào, tức là đã ưng thuận
những chuyện đã chép trong
tờ ấy mà để cái dấu riêng
của mình vào, cho khỏi lộn
với kẻ khác mà cũng không
ai gian mạo được.

Ký tên chỉ đòi ba chữ, không
cần học nhiều, đời xưa Hạng
vũ không muốn học nghề văn
sĩ mà nói rằng: « Học chỉ đủ
ký tên là được ». con ở xứ ta
mấy ông lão cho con đi học
cũng thường có câu nói: « Cho
nó học ký được chữ tên là
thời ».

Thế là cái chữ ký tên kia
xưa nay ai cũng xem thường
xem khinh, không cho là việc
khó. Vì cầm cây bút quét qua
vài nét ngang dọc gì đó thì
xong, chứ có lộn của nhọc công
gì mà phải ngần ngại.

Nhưng ai đã xét đến thực
tế trong cái đời sống, trong
cuộc giao tế của loài người, thì
lại thấy chữ ký tên quan hệ
to tát vô cùng.

Trong sự giao dịch thương
mại, kẻ mua người bán, hay
là điều giao ước nhau tự mình
ưng thuận mà thò tay ký vào,
giấy trắng mực đen, bút sa gà
chết, đều đó không nói làm gì.
Cả làm cái ký tên nó đáng buồn
lắm sao!

1) Ký mù — Người ta viết
sẵn giống gì trên giấy, mình
văn không biết dấu dưới ra
thế nào mà nhắm mắt ký đại;
2) Ký ép — Cái chuyện mình
thiệt không bằng lòng chút
nào mà bị quyền lực bó buộc
đé ép, cúi đầu ký nhào;

3) Ký hứa — Một vấn đề gì,
dầu thấy là tệ hại không tới,
song thấy nhiều người ký
trước, mình cũng n đưa mà ký
theo;

4) Ký lén — Chuyện văn bất
chánh, có hai cho công chúng,
mà được mỗi lợi riêng hoặc vì
cái gì cá nhân, thò tay ký lên
để họ mỗi lợi ấy mà dấu phát
không ai được biết; cái họa ký
lén trên ra ngoài xã hội không
biết bao nhiêu.

Cái lối ký tên bất chánh
đáng kìa nó làm cho hư nhà
hai nước, thuở nay thường
thấy: Cáo công lử kia, vì mề
có bạc trắng gió, gặp khi thua
to hoặc bị bọn mai mối phỉnh
lừa, có khi ký giấy bạc trăm

VUA CAO-MÊN XIN HẠ THUẾ CHO DÂN 16 PHẦN TRĂM

TỪ TỘI LẠI ĐƯỢC AN XÁ
Vừa rồi quan Toàn quyền có ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Quan hiếp bộ Thượng-thư lại
đăng cho vua ký một chỉ dụ ân-xá
cho các hạng bị tội đại hình và
tiểu hình.

Vua Cao-Mên đã ký
nhận một chỉ dụ của vua Cao-Mên
thưa hỏi thuế thân cho dân lấy.

Cái họa MẬT-THAM GIÀ!

Ở Phan-Thiết, mới đây có vụ một
tham gia, thủ phạm là Phạm-Lợi
cùng ba tên tùy tùng là Vương-Pad,
Trần-chí-Thức và Nguyễn-Thay,
đều là ba cậu thanh niên ở Mũi-né.

Vụ một tham gia này do Vương-
Long là tổng đoàn tòng Thông - an
đem đồng bay tổ dân lữ lợi bình
vòng Mũi-né cho bọn kia rồi, và
dẫn về chùa tại nhà, Trần-chí-Thức
làng biện-khánh để thi kế bóc lột:
bắt bớ, xét nhà, tra khảo, lấy đồ
vật. Chúng bắt đầu hành động từ
ngày 13 Jain, làm cho lương dân
mấy làng đó lo sợ phấp phồng.

Ngày 29 Jain, chúng lại mưu thêm
vết là mục phủ Ham - Thuận là
Trương-công-Trực, đem theo mấy
tên lính lệ, ra xét nhà Ngô-Kinh,
Trương-văn-Bật và Đỗ-Hạt ở Thiệp
Khánh và xứ: làng ấy bắt giải nạp 4
người.

Đã mất an. Lúc bắt cho đưa ra một cái
giấy, nói rằng của sở mật thám xứ,
trong giấy ấy thấy có dấu đóng hẳn
bởi: lại lúc xét nhà xong, cho làm
áo khám, ký tên minh bạch.

Trong giấy ấy nói Ngô-Kinh
Đỗ-Hạt là người
của chủ của Ngô-Kinh, Trương-văn-
Bật là lính nghi đánh lộn với ông
quan đạo Phan - Rang, còn bốn
người: mất an, thời nói
lời bình nghị lại. Trong 4 người
này, 3 người đi vắng, nên chỉ bắt có
1, là Nguyễn-Phú.

Lộ mục Trương-công-Trực sức
của làng ký giải Ngô-Kinh, Đỗ-Hạt,
Trương-văn-Bật và Nguyễn-Phú vào
nạp và sức niềm của Ngô-Kinh
18 quyển sách, một tập giấy nháp ký,
và bài chỉ, giấy sinh lý, dấp nạp luôn.

Có lẽ mục dân trình thì làng cứ
vàng rồi giải đi. Vừa giải đi, thì dân
đã thấy có lính quan Công sứ với
quan Tuần Bình-thuận sai quan Lính
bình công quan Phủ Ham-thuận ra
bắt là gian đồ ấy về giam tra. Khi
ấy người ta mới biết là một tham gia!

Còn Ngô-Kinh, Đỗ-Hạt, Trương-
văn-Bật và Nguyễn-Phú thời là
mục dân vào trình quan Phủ Ham-
thuận, quan xét sách vở cũng không
có vật gì, tình nghi, hỏi niềm lại,
hỏi khai bẩm tình. Quan Tuần
giao việc này cho quan An sát cứu.

Quan An sát trước đã có xét sách của
Ngô-Kinh một lần, lúc mới giải
vào rồi, cũng biết không có gì,
nhưng có nói Ngô-Kinh nghĩ có bà
con với cụ Ngô-đức-Kế (Ngô Kinh
ở Nghệ mà cụ Ngô-đức-Kế ở Hà
tĩnh, người khác (lời kia mà)). Tổng
lao giam cứu cả bốn người hết một
tuần lễ, mới đưa cho làng Thiệp
khánh vào nhận về đợi xét lảnh
hình.

Còn mấy tên hàng đồ và Vương
long thời hiện nay còn giam tra xét
tại tỉnh Bình thuận, có bắt được
bằng chứng tham gia, và biết được
cái dấu đóng trong giấy bắt Ngô
Kinh là dấu của hội thể đạo Phan
thiết. Đó cũng là chuyện lạ.

Nay việc đã ra trước các pháp
luật, chúng có rõ ràng, chờ xem
kiết quả ra sao.

Tại một tham gia họa quan làm
cán, bị dân bắt, chính phủ
thế nào cũng nghiêm trị để làm
chữ ký của người có chức
quyền thay mặt cho công chúng.

CHUYÊN ĐÓI LẠI THÊM MỘT CHỖ HỖY NỮ SAO?

(Cáo động - Mai phải làm thầy kiện)

Chàng mai mới vừa học trong số báo
quảng cáo được đọc quyển nói chuyện
đổi. Cái đặc quyền nhường mai nói rằng
mà chiếm được đây không phải có môn
lợi gì như đạo quyền rước, đạo quyền nước
mắm cho phải, vậy mà anh Bi-nhân cũng
sinh thêm, xin nhường cho anh phần để nói
chuyện có Lê-gi, Chàng mai tưởng dân
được nghĩ, khổ. Là ra cái duyên dang
đành với 344-Dân chưa xong rồi ra được
nên lại có chuyện xảy ra hoặc cho Chàng
mai phải làm thầy kiện đi kiện họ, mới
là nhọc cho chứ!

Biện hộ cái gì? Biện hộ một chủ phạm
hủy. Phạm hủy thế nào?

Thật cái tình có không hẹn mà nó vừa
gặp nhau khờ khạo làm sao! Tiếng dân ở xứ
rời có bắt nói cái hại « tiếng tên chủ hủy »,
lên khoản in gần xong thì tiếp được tờ
báo Thực nghiệp số 98 ra ngày 18 jullet
về mục « Nói giữa trời ». Báo Phó chỉ
có ban cái tình cảm một chủ hủy, mà có
chữ « chủ hủy » tiếng dân đã phạm, là
chủ « hủy ».

Lại lịch chủ « hủy » đó thế nào?
Nguyên gần đây đây, tiếng - dân
thuyết chuyện Trung-Nhật xung đột, cái gì
nói đến nước Mân - châu là cái nước trở
mưa rồi do người Nhật tạo thành kia,
thường theo cái tiếng xưng Tàn quen gọi
mà gọi là nước Ngụy - Mân. Báo Phó chỉ
gọi tắt là Mân, nên chỉ gièm cho tiếng
dân, viện cái từ « được Vua thua giặc »
trên lịch sử để chứng chủ « Ngụy » là thế
kia thì họ ta « Mân » cũng không nên nói
chủ « Ngụy » nữa.

Chàng - mai thấy tiếng - dân là nay
được ai chỉ chỗ làm mà tiếng - dân nhận
là làm thiệt lợi tức kẻ chủ hủy, lại cầm
mà người chỉ gièm nữa, không chút gì dè
dặt. Song cái « ca » chủ « Ngụy » này
thì tiếng - dân chỉ nhận một là cái từ
chàng « được vua thua giặc » mà báo
Phó chỉ đã « nói giữa trời » đó. Đến như
chủ « Ngụy » mà gia cho nước Mân châu
trở lại là thuộc về cái « ca » đặc biệt,
tiếng - dân không chịu nhận là làm, vì thế
nên báo Chàng mai phải biện hộ.

Theo cái công lý « được vua thua giặc »
trên lịch sử thì chủ « Ngụy » chẳng có gì
nghĩa gì khác là lúc hai bên đánh nhau
thì gọi người thua, rồi người ai thua
thì bên kia được gia cái tiếng này. Đại
loại như:

a) Tào ngụy với Tục-hán.
b) Mân-thanh với Thái-bình Thiên quốc

Còn trường hợp Mân châu này thì khác hẳn:
Thừa thừa mà nói thì cái nước Mân kia,
người Tào gọi là nước ngụy, người Nhật
gọi là Mân-gian-ninh Nhật (Trinh-hiến-
Tu, Hy liệp và Phó-nghi) gọi là nước
độc lập, cộng hòa, lập hiến và trường
quân gì gì, cái tên thì « Mân » đã
đến do cái gì thượng nghị viện của họ;
ngụy hay không ngụy, người Mân ta
không đáng nói làm gì. Song ở cái đời
thế giới giao thông này, công lý không có
quốc giới, mà cũng không việc gì xảy ra ở
nước ngoài mà cho là không quan hệ đến
nước mình.

1. Những chỉ việc bên
nước cạnh mình, trên cơ sở là không
ngay nào không nói đến, như cái nước Mân-
châu kia thì cái từ phải trái ngang, đã là
nhà ngôn luận, không lẽ gì bỏ mặc cho
quyền phát ngôn, tiếng - dân số đi tấn
đồng với cái tiếng người Tào gọi mà gọi
Mân là Ngụy, chính là có ngụy cái gì
« Mân » ở trong, chứ chẳng phải là
lừa, mà đã gọi là ngụy là vì mảy mề chứng
thực dưới này:

Ti Phất nghị vấn đề Mân châu bất phục
chánh phủ Tào nói tên phân không, tên
Phó-nghi làm Hoàng-đế, thoát ly cái ách
Nam-hành ra, thì ai gọi là ngụy được?
cái này toàn do tay người Nhật dùng số
lực pháp ra mà bắt bọn Mân tâm cái mần
chợ người. Đế quốc là Nhật, mà tên bằng
trên là Mân-châu, họ là dân ngụy.

Ti Phất nghị, Ấn-độ, không ai gọi chính
phủ, có chính là Tống - đức Triều - tiên,
Tống-đức Ấn-độ là chính phủ của ta
thuộc Ấn-độ. Mân-châu cũng trường hợp
như thế, mà nên cái tên là dân lập, lập
hiến, cộng hòa, tiếng - dân lại gọi là chủ
hủy là dân ngụy.

CHUNG QUANH VẤN-ĐỀ BẦU CỬ DÂN BIỂU

(Câu chuyện ủy-viên)

Gần đây vào đề bầu cử, dân biểu
các báo đã bàn đến nhiều. Vì sau
cuộc cải cách, lại vừa gần kỳ bầu
cử toàn thể (tháng chín tây tới
đây), nên đề luận có đề ý đến.

AI cũng nhận rằng muốn cho
chánh thể đại nghị có thực hiện
trên cơ sở đường Pháp-Nam hợp tác,
thì Dân viện cần phải có những
người công tâm và thông hiểu việc
chánh trị. Muốn cho dân biểu được
người xứng đáng thì người dân có
cái phiếu bầu cử cần có cái văn
phần đoán mà biết chọn người,
nghĩa là từ cho phải người, không
đem cái phiếu của mình mà đổi lấy
đồng bạc, liệc rước, hoặc vì có gì
mà theo mách củ bấy.

Người có quyền bầu cử ấy là ai?
trừ những hạng có tư cách theo
cải cách, thì ủy viên « ủy viên »
thôn chiếm một phần rất đông vậy.
Lâu nay mấy khóa bầu cử thường có
cái tệ thiên tư mua bán và dựa quyền
cây thế này nọ, dư luận cũng đã từng
chỉ trích. Đây có một điều rất lỗi thời
trong bọn ủy viên hương thôn lâu

AI CÓ ĐÈN MĂNG-SÔNG?
Dầu dứa thề cho
rượu mạnh

SAIGON. — Ai cũng biết, muốn
thấp dẻ măng-sông thì phải có cái
mồi nhúng, rượu mạnh (alcohol
a brûler), mà rượu mạnh lại không
phải là một thứ rẻ tiền.

Mới đây, ông Bình-Sơn ở Chợ-
lách đã thử lấy cái mồi dẻ măng-
sông, nhưng vào đầu dứa của
ta rồi đổi thủ. Đối lại mồi thì
măng-sông nóng, đến sáng
như là đối bằng rượu mạnh. Nhiều
người làm theo đều thấy hiệu nghiệm.

Nghe nói một xu dầu dứa có thể
dùng được tới hai tuần lễ.
Trong thời buổi ai nấy đều nếm
tiết kiệm, dẻ măng-sông, có đến
măng-sông, cũng nên dùng dầu dứa
để đổi thủ xem.

(Ngô-Báo)

TRÀ LỜI

Cùng ông L. q. R. làng
Ngòi-làng Thái-bình (Bắc-kỳ)
Bản báo có tiếp được bài lại cho
của ông nói cái tệ « Hòa nhàn
tùng là » trong hương thôn và cách
cải lương. v. Bài ấy dài quá,
không thể đăng được, nói tại ông
rõ.

1) Cái tên ngụy kia, không chỉ là g ghê
rừng người Tào, chính toàn có thể gọi
thời lại quốc là, cũng không ai cũng nhận
chánh phủ a trở rồi « kia là cái nước, thì
nước Hy không phải ngụy là gì?

2) Cái tên ngụy kia, không chỉ là g ghê
rừng người Tào, chính toàn có thể gọi
thời lại quốc là, cũng không ai cũng nhận
chánh phủ a trở rồi « kia là cái nước, thì
nước Hy không phải ngụy là gì?

3) Cái tên ngụy kia, không chỉ là g ghê
rừng người Tào, chính toàn có thể gọi
thời lại quốc là, cũng không ai cũng nhận
chánh phủ a trở rồi « kia là cái nước, thì
nước Hy không phải ngụy là gì?

<https://tieulun.hopto.org>

Director General: **HUYEN THUC KIANG**